

- Μεσαιωνική και Νεότερη Ιστορία Β΄ Γυμνασίου
- Κεφάλαιο Έβδομο: Η Ευρώπη στους Νεότερους Χρόνους (15^{ος}-18^{ος} αι.)
 - 1.2. Αναγέννηση και Ανθρωπισμός (σ.σ. 113-119)
 - Γράμματα, Επιστήμη και Τέχνη την εποχή της Αναγέννησης (σ.σ. 116-119)

ΟΔΗΓΙΕΣ – Φύλλο εργασίας

Η δομή αυτού του εγγράφου:

Σενάριο Μαθήματος 1

1.1.	Σύντομη παρουσίαση του σεναρίου	1
1.2.	Διδασκαλία	1
1.3.	Απαιτούμενο Λογισμικό.....	6
1.4.	Φύλλο Δραστηριοτήτων	7

Σενάριο Μαθήματος

Μεσαιωνική και Νεότερη Ιστορία Β΄ Γυμνασίου

- Κεφάλαιο Έβδομο, Η Ευρώπη στους Νεότερους Χρόνους (15^{ος}-18^{ος} αι.)
 - 1. Οι Ανακατατάξεις στη Μεσαιωνική Ευρωπαϊκή Κοινωνία
 - 2. Αναγέννηση και Ανθρωπισμός (σ.σ. 113-119)

1.1. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΣΕΝΑΡΙΟΥ

- ΤΑΞΗ: Β΄ Γυμνασίου.
- ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ: Ιστορία.
- ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ (σχολικού εγχειριδίου, ΟΕΔΒ): Ιωάννη Δημητρούκα-Θουκυδίδη Ιωάννου: Μεσαιωνική και Νεότερη Ιστορία, Κεφάλαιο Έβδομο, 1. Οι Ανακατατάξεις στη Μεσαιωνική Ευρωπαϊκή Κοινωνία, Υποενότητα 2^η, Αναγέννηση και Ανθρωπισμός (σ.σ.113-119)
- ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΟΣ ΧΡΟΝΟΣ: Σύμφωνα με το αναλυτικό πρόγραμμα, για όλη την ενότητα «Αναγέννηση και Ανθρωπισμός» προβλέπονται 2 διδακτικές ώρες.
- ΣΤΟΧΟΙ: Να μπορούν οι μαθητές να αναγνωρίζουν τα σημαντικά καλλιτεχνικά έργα, τους σπουδαιότερους δημιουργούς της περιόδου και τις βασικές αρχές της περιόδου.

1.2. ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ

- 1.1.1. Μάλλον θα πρέπει να έχει προηγηθεί η διδασκαλία της ενότητας (π.χ. με τη μέθοδο της αφήγησης) κατά την 1η (από τις 2 προβλεπόμενες) διδακτική ώρα (ή σε μέρος αυτής) όμως με τρόπο συντομότερο από το συνήθη τρόπο διδασκαλίας.
- 1.1.2. Στην αρχή εφαρμογής του φύλλου δραστηριοτήτων παρουσιάζονται τέσσερα από τα σημαντικότερα έργα της περιόδου.
 - [Στον τίτλο του φύλλου δραστηριοτήτων αναφέρεται το ξενόγλωσσο όνομα της περιόδου –στα γαλλικά (ο όρος «Renaissance» χρησιμοποιείται διεθνώς για την Αναγέννηση) και στα ιταλικά– γιατί μπορεί να χρειαστεί να αναζητηθούν σχετικές πληροφορίες σε διεθνείς μηχανές αναζήτησης. Για τον ίδιο λόγο παρατίθενται και τα ονόματα των δημιουργών στη γλώσσα της πατρίδας τους].

Η Αναγέννηση [La Renaissance (γαλλικά) – La Rinascence (ιταλικά)]

1. Με κλικ στις παρακάτω συνδέσεις, θα δείτε μερικά από τα σημαντικότερα έργα ζωγραφικής της περιόδου της Αναγέννησης.
 - Τζοκόντα (Μόνα Λίζα) <http://www.ibiblio.org/wm/paint/auth/vinci/joconde/joconde.jpg>
<http://www.mos.org/leonardo/artist.html>
 - Καπέλα Σιξτίνα [Παρεκκλήσι του πάπα Σίξτου Δ΄] <http://www.christusrex.org/www1/sistine/0-Tour.html>
 - Η Σχολή των Αθηνών <http://www.christusrex.org/www1/stanzas/S2-Segnatura.html>
<http://www.christusrex.org/www1/stanzas/Aw-Athens.jpg>
<http://www.christusrex.org/www1/stanzas/Bbc-Atene.jpg>
 - El Espolio (Ο Διαμελισμός των Ιματίων του Ιησού) <http://www.ibiblio.org/wm/paint/auth/greco/spoliation.jpg>

1.1.3. Στη συνέχεια γίνονται δύο ασκήσεις αντιστοίχισης (2 και 3) που έχουν σκοπό να βοηθήσουν τους μαθητές να συσχετίζουν ευκολότερα τα έργα με το δημιουργό και τον τόπο όπου δημιουργήθηκαν καθώς και τους δημιουργούς με τον τόπο καταγωγής τους.

- Δεν είναι ανάγκη να χρησιμοποιηθούν όλες οι προτεινόμενες ηλεκτρονικές διευθύνσεις (άλλωστε αρκετές επαναλαμβάνονται) παρά μόνο όσες επιτρέπει ο διδακτικός χρόνος και πάντοτε κατά την κρίση του διδάσκοντα.
- Η διδασκαλία του μαθήματος της ιστορίας στο εξωτερικό (Αγγλία, Η.Π.Α., Γαλλία...) συνδυάζεται κατά κανόνα με το μάθημα της γεωγραφίας και συνήθως ο ίδιος καθηγητής διδάσκει και τα δύο αντικείμενα.
- Στην άσκηση αντιστοίχισης (2) υπάρχει η περίπτωση οι μαθητές να συσχετίσουν το 2.17 (Η προσκύνηση των Μάγων) όχι με το 2. β. (Λεονάρντο Ντα Βίντσι), αλλά π.χ. με το 2. στ (Μποτιτσέλι). Είναι αυτονόητο πως η απάντηση θεωρείται σωστή, εφόσον και οι δύο καλλιτέχνες έχουν απεικονίσει το ίδιο θέμα, όπως διαπιστώνει κανείς αν δει και τα δύο έργα που έχουν καταχωρισθεί κάτω από το συγκεκριμένο τίτλο. Κατά συνέπεια, δίνεται ίσως εδώ μια κατάλληλη ευκαιρία να γίνει αναφορά στα κοινά θέματα των καλλιτεχνών, τα οποία συχνότατα αντλούνταν από τα θρησκευτικά κείμενα. Όμοια, στην άσκηση αντιστοίχισης (3), είναι αναμενόμενο να συσχετιστεί η 3.1 [1. Εκκλησία της Παναγίας των Λουλουδιών (Santa Maria del Fiore)] προς την 3.ε (Ιταλία) και όχι προς τη σωστότερη (ειδικότερη) 3.ζ (Φλωρεντία, Ιταλία).

2. Να αντιστοιχίσετε τα έργα τέχνης με το δημιουργό τους:

Έργο	Καλλιτέχνης
1. Τζοκόντα (Μόνα Λίζα) [I]	α. Δομήνικος Θεοτοκόπουλος Κρης (El Greco) [βιογραφία (ελληνικά)]
2. Η Παναγία των Βράχων [I, II, III]	β. Λεονάρντο Ντα Βίντσι (Leonardo Da Vinci) [αυτοπροσωπογραφία], [βιογραφία (αγγλικά)]
3. Σχέδια Ανατομίας [I, II, III, IV, V, VI, VII, VIII, IX]	γ. Μιχαήλ Άγγελος (Michelangelo Buonarroti) [βιογραφία (αγγλικά)]
4. Σχέδια Πτητικών μηχανών [I, II, III, IV]	δ. Ραφαήλ (Raffaello Santi ή Sanzio) [βιογραφία (αγγλικά)]
5. Μυστικός Δείπνος [I, II]	ε. Μπραμάντε [βιογραφία (αγγλικά)]
6. Δευτέρα Παρουσία (Η Τελευταία Κρίση) [I, II]	στ. Μποτιτσέλι (Sandro Boticelli) [βιογραφία (αγγλικά)]
7. Η Δημιουργία του Αδάμ [I, II]	
8. Πιετά – Αποκαθήλωση (Pietà) [I, II, III]	
9. Μουσής [I, II]	
10. Η Ταφή Κόμητα Οργκάθ [I, II]	
11. El Esposio (Διαμελισμός των Ιματίων του Ιησού) [I]	
12. Βασιλική Αγίου Πέτρου [I, II]	
13. Η Σχολή των Αθηνών [I]	
14. Η Άνοιξη [I]	
15. Η Γέννηση της Αφροδίτης [I]	
16. Δαβίδ [I]	
17. Η Προσκύνηση των Μάγων [I, II,]	

3. Στον παρακάτω πίνακα να συνδέσετε τα ονόματα των έργων τέχνης με τον τόπο όπου αυτά δημιουργήθηκαν καθώς και τα ονόματα των καλλιτεχνών ή συγγραφέων με τον τόπο καταγωγής τους:

Έργο	Τόπος και (σύγχρονοι) Χάρτες
1. Εκκλησία της Παναγίας των Λουλουδιών (Santa Maria del Fiore) [I],	α. Κράτος Βατικανού
2. Δον Κιχώτης, του Μιχαήλ	β. Παρίσι, Γαλλία

Θερβάντες (Miguel de Cervantes) [Πληροφορίες για την παράσταση του ΔΗΠΕΘΕ Κερκύρας, Ο Δον Κιχώτης του Πικάσο]	
3. Έρασμος (Desiderius – Geert) [Πορτρέτο]	γ. Ισπανία
4. Νικολό Κοπέρνικος (Nicolaus Copernicus) [Ηλιοκεντρικό Σύστημα , Βιογραφία (αγγλικά)]	δ. Άμστερνταμ, Ολλανδία
5. Άμλετ , [I, II Κατάλογος των Σκηνών του έργου (αγγλικά)] Ρωμαίος και Ιουλιέτα, του Ουίλιαμ Σαίξπηρ (William Shakespeare) [Κατάλογος των Σκηνών του έργου (αγγλικά)]	ε. Ιταλία [Χάρτης με τα ιταλικά κράτη της εποχής]
6. Δευτέρα Παρουσία (Η Τελευταία Κρίση) [Διάφορα τμήματα της τοιχογραφίας]	στ. Πολωνία
7. Οι Λουζιτανοί, Λουΐς Καμόες (Luis Vaz de Camões)	ζ. Φλωρεντία, Ιταλία [Χάρτης με τα ιταλικά κράτη της εποχής]
8. Ανάκτορο Λούβρου [Ο επίσημος διαδικτυακός τόπος]	η. Πορτογαλία
9. Ο Ηγεμόνας, του Νικολό Μακιαβέλι (Niccolò Machiavelli) [Βιογραφία (αγγλικά) , II Principe: Περιεχόμενα και Κείμενο (αγγλικά)]	θ. Γερμανία
10. Άλμπρεχτ Ντύρερ (Albrecht Dürer) [Πορτρέτο],	ι. Αγγλία
11. Καπέλα Σιζτίνα [διάφορα τμήματα των τοιχογραφιών, η οροφή, άποψη του παρεκκλησίου]	
12. Μιχαήλ Άγγελος (Michelangelo Buonarroti) [πορτρέτο , βιογραφία (αγγλικά)]	Αναζητήστε το μέρος που ψάχνετε στην παρακάτω διεύθυνση: http://www.nationalgeographic.com/maps
18. Βασιλική Αγίου Πέτρου [άποψη I , άποψη II]	

1.1.4. Οι δύο επόμενες παρατηρήσεις (4 και 5) είναι περισσότερο θεωρητικές και σκοπεύουν στην αναλυτικότερη παρουσίαση βασικών πληροφοριών (οι οποίες στο βιβλίο παρατίθενται μάλλον επιγραμματικά) σχετικών με τον «ενανθρωπισμό» της τέχνης, τη στροφή προς τη φύση και την κλασική αρχαιότητα .

- Για τη βοηθητική εφαρμογή της παρατήρησης 5. iv (σχετικά με την ανάπτυξη της προοπτικής στη ζωγραφική) απαιτείται να είναι εγκατεστημένο το πρόγραμμα Flash – Shockwave της Macromedia, το οποίο συνήθως βρίσκεται ήδη εγκατεστημένο μαζί με τις νεότερες εκδόσεις του προγράμματος πλοήγησης στο διαδίκτυο (Internet Explorer).

4. **Ουμανισμός** [humanismus < homo (= άνθρωπος, λατινικά)] ή **Ανθρωπισμός**: Η στροφή προς τη μελέτη και τη βαθύτερη γνώση της ελληνικής και ρωμαϊκής αρχαιότητας (οι πρώτες ιστορικές περίοδοι κατά τις οποίες επίκεντρο των τεχνών και της φιλοσοφίας ήταν ο άνθρωπος και όχι ο θεός).

5. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΠΙΔΟΣΕΩΝ

- i. Απελευθέρωση από τους εκκλησιαστικούς περιορισμούς.

Ο άνθρωπος → Αρχή και κατάληξη της λειτουργίας του έργου. Η πρόοδος ξεκινάει από τον άνθρωπο και καταλήγει σ' αυτόν. Δεν υπάρχει τίποτα θαυμασιότερο από τον άνθρωπο για τους δημιουργούς αυτής της περιόδου.

- ii. Ζωγράφοι και γλύπτες υπενθυμίζουν ότι το ον άνθρωπος έχει σώμα και το παρουσιάζουν με όλες του τις λεπτομέρειες και με αισθησιακό αποτέλεσμα. Επιδεικνύουν το ανδρικό και γυναικείο γυμνό σώμα αποδίδοντάς τους ιδιαίτερη ομορφιά, σε αντίθεση με το μεσαίωνα, που θεωρούσε το γυμνό σώμα σύμβολο του πειρασμού και της αμαρτίας.

Γιατί ζωγράφοι όπως ο Λεονάρντο Νταβίντσι και ο Μιχαήλ Άγγελος ασχολούνται με τη μελέτη της ανατομίας του ανθρώπινου σώματος;
(βλ. άσκηση 3, στήλη 1)

- iii. Άνοιγμα προς τη φύση και ένταξη δρώντων και δρωμένων στο φυσικό τους περιβάλλον.

- iv. Δίνεται προσοχή στην **προοπτική**, δηλαδή στην τρίτη διάσταση που απουσίαζε από τη μεσαιωνική και ιδιαίτερα από τη βυζαντινή τέχνη.

Η (γραμμική) προοπτική στη ζωγραφική είναι ένα μαθηματικό σύστημα που έχει σκοπό τη δημιουργία της ψευδαίσθησης απόστασης (μιας τρίτης διάστασης, του βάθους) σε μια επίπεδη επιφάνεια δύο διαστάσεων (ύψος και πλάτος) όπως ο πίνακας ζωγραφικής, ώστε η εικόνα να φαίνεται περισσότερο φυσική και ρεαλιστική.

Βασικά σημεία της προοπτικής στη ζωγραφική είναι α) η γραμμή του ορίζοντα, β) το σημείο φυγής και γ) οι συγκλίνουσες (στο σημείο φυγής) γραμμές.

Κοιτάξτε στην παρακάτω σύνδεση ένα παράδειγμα προοπτικής εφαρμοσμένο στον πίνακα του Λεονάρντο Ντα Βίντσι «Ευαγγελισμός» και μια σπουδή (σχέδιο) για το έργο «Η Προσκύνηση των Μάγων» όπου ο καλλιτέχνης έχει χαράξει τις γραμμές που χρειαζόταν να χρησιμοποιήσει.

<http://www.mos.org/sln/Leonardo/ExploringLinearPerspective.html>

- v. Σύνδεση με την αρχαιότητα.

Μπορείτε να υποστηρίξετε την παραπάνω άποψη αναφέροντας συγκεκριμένα παραδείγματα από τα έργα τέχνης που παρουσιάζονται στις παραπάνω συνδέσεις;

- vi. Τα παραπάνω χαρακτηριστικά δεν υποδεικνύουν αντιθεϊκές ή αντικκλησιαστικές τάσεις. Ο αναγεννησιακός άνθρωπος παρέμενε πιστός.

Συσχετίστε την παραπάνω παρατήρηση με τα θέματα των περισσότερων έργων τέχνης που είδατε παραπάνω.

1.1.5. Η ομαδική εργασία που ακολουθεί (6) δίνει την ευκαιρία στους μαθητές να εμβαθύνουν στη μελέτη του έργου ορισμένων από τους διασημότερους δημιουργούς της Αναγέννησης.

- Είναι όμως αρκετά πιθανό ο χρόνος να μην επιτρέπει την ολοκλήρωσή της. Σ' αυτή την περίπτωση οι εργασίες των μαθητών θα ήταν δυνατό να ολοκληρωθούν στο σπίτι και να παρουσιαστούν αργότερα (εκτός του προβλεπόμενου διδακτικού χρόνου των τριών ωρών).

6. **Ομαδική εργασία:** Συλλέξτε πληροφορίες (από έντυπες ή διαδικτυακές πηγές) για τους εξής δημιουργούς της Αναγέννησης:

α) **Μιχαήλ Άγγελος Μπουοναρότι** (Michelangelo Buonarroti),

β) **Δομήνικος Θεοτοκόπουλος** (El Greco),

γ) **Λεονάρντο Ντα Βίντσι** (Leonardo Da Vinci),

δ) **Ουίλιαμ Σαίξπηρ** (William Shakespeare).

Τις πληροφορίες που θα συγκεντρώσετε (κείμενο και χαρακτηριστικές εικόνες) να τις οργανώσετε σε ένα ηλεκτρονικό έγγραφο (500 έως 600 λέξεων), το οποίο θα αποτελείται από τρεις ενότητες (Η Ζωή – Το Έργο – Πηγές) και θα πρέπει να το δημιουργήσετε χρησιμοποιώντας το πρόγραμμα επεξεργασίας κειμένου Microsoft Word. Σκοπός της σύνταξης του εγγράφου θα είναι η παρουσίαση των πληροφοριών στις υπόλοιπες ομάδες συμμαθητών σας.

Στην 3^η ενότητα (Πηγές) που θα βρίσκεται στο τέλος του εγγράφου θα πρέπει να αναφέρετε τις πηγές από τις οποίες αντλήσατε τις πληροφορίες και θα την οργανώσετε σε δυο κατηγορίες: 1) Εκδόσεις και 2) Διαδίκτυο.

1.3. ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΟ ΛΟΓΙΣΜΙΚΟ

1.3.1. Το λογισμικό που απαιτείται βρίσκεται ήδη εγκατεστημένο στα σχολικά εργαστήρια της Οδύσσειας.

1.3.2. Συγκεκριμένα χρησιμοποιείται το πρόγραμμα πλοήγησης σε ιστοσελίδες του διαδικτύου Microsoft Internet Explorer.

- Καλό είναι να έχουμε ανοίξει από πριν (από την προηγούμενη ή την ίδια μέρα, αν είναι δυνατό) τις διάφορες ιστοσελίδες· επειδή έχουν πολλές εικόνες, αργούν πολύ να φορτώσουν. Αν τις έχουμε ανοίξει από πριν είναι διαθέσιμες σε συντομότερο χρόνο, εφόσον έχουν αποθηκευτεί (στις περισσότερες περιπτώσεις) στον proxy server (server του σχολικού εργαστηρίου ή server του γραφείου της Διεύθυνσης του Νομού).
- Θα βοηθούσε η εγκατάσταση μιας νεότερης έκδοσης του Internet Explorer (διαθέσιμη αυτή τη στιγμή η 6.0.2600.000) ώστε να υπάρχει ενσωματωμένο (plug in) το Flash – Shock wave της Macromedia (απαραίτητο για τη δραστηριότητα 5.iv. Το Flash διατίθεται δωρεάν στη διεύθυνση: http://www.macromedia.com/shockwave/download/index.cgi?P1_Prod_Version=ShockwaveFlash και πρέπει να εγκατασταθεί ξεχωριστά σε κάθε σταθμό εργασίας.

1.3.3. Για την ομαδική εργασία 6 χρειάζεται το πρόγραμμα επεξεργασίας κειμένου Microsoft Word (ήδη εγκατεστημένο στα εργαστήρια της Οδύσσειας).

1.4. ΦΥΛΛΟ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

Η Αναγέννηση [La Renaissance (γαλλικά) – La Rinascente (ιταλικά)]

1. Με κλικ στις παρακάτω συνδέσεις, θα δείτε μερικά από τα σημαντικότερα έργα ζωγραφικής της περιόδου της Αναγέννησης.
 - Τζοκόντα (Μόνα Λίζα) <http://www.ibiblio.org/wm/paint/auth/vinci/joconde/joconde.jpg>
<http://www.mos.org/leonardo/artist.html>
 - Καπέλα Σιζτίνα [Παρεκκλήσι του πάπα Σίξτου Δ΄] <http://www.christusrex.org/www1/sistine/0-Tour.html>
 - Η Σχολή των Αθηνών <http://www.christusrex.org/www1/stanzas/S2-Segnatura.html>
<http://www.christusrex.org/www1/stanzas/Aw-Athens.jpg>
<http://www.christusrex.org/www1/stanzas/Bbc-Atene.jpg>
 - El Espolio (Ο Διαμελισμός των Ιματίων του Ιησού) <http://www.ibiblio.org/wm/paint/auth/greco/spoliation.jpg>

2. Να αντιστοιχίσετε τα έργα τέχνης με το δημιουργό τους:

Έργο	Καλλιτέχνης
1. Τζοκόντα (Μόνα Λίζα) [I]	α. Δομήνικος Θεοτοκόπουλος Κρης (El Greco) [βιογραφία (ελληνικά)]
2. Η Παναγία των Βράχων [I, II, III]	β. Λεονάρντο Ντα Βίντσι (Leonardo Da Vinci) [αυτοπροσωπογραφία], [βιογραφία (αγγλικά)]
3. Σχέδια Ανατομίας [I, II, III, IV, V, VI, VII, VIII, IX]	γ. Μιχαήλ Άγγελος (Michelangelo Buonarroti) [βιογραφία (αγγλικά)]
4. Σχέδια Πτητικών μηχανών [I, II, III, IV]	δ. Ραφαήλ (Raffaello Santi ή Sanzio) [βιογραφία (αγγλικά)]
5. Μυστικός Δείπνος [I, II]	ε. Μπραμάντε [βιογραφία (αγγλικά)]
6. Δευτέρα Παρουσία (Η Τελευταία Κρίση) [I, II]	στ. Μποτιτσέλι (Sandro Boticelli) [βιογραφία (αγγλικά)]
7. Η Δημιουργία του Αδάμ [I, II]	
8. Πιετά – Αποκαθήλωση (Pietà) [I, II, III]	
9. Μουσής [I, II]	
10. Η Ταφή Κόμητα Οργκάθ [I, II]	
11. El Espolio (Διαμελισμός των Ιματίων του Ιησού) [I]	
12. Βασιλική Αγίου Πέτρου [I, II]	
13. Η Σχολή των Αθηνών [I]	
14. Η Άνοιξη [I]	
15. Η Γέννηση της Αφροδίτης [I]	
16. Δαβίδ [I]	
17. Η Προσκύνηση των Μάγων [I, II]	

3. Στον παρακάτω πίνακα να συνδέσετε τα ονόματα των έργων τέχνης με τον τόπο όπου αυτά δημιουργήθηκαν καθώς και τα ονόματα των καλλιτεχνών ή συγγραφέων με τον τόπο καταγωγής τους:

Έργο	Τόπος και (σύγχρονοι) Χάρτες
1. Εκκλησία της Παναγίας των Λουλουδιών (Santa Maria del Fiore) [I],	α. Κράτος Βατικανού
2. Δον Κιχώτης, του Μιχαήλ	β. Παρίσι, Γαλλία

Θερβάντες (Miguel de Cervantes) [Πληροφορίες για την παράσταση του ΔΗΠΕΘΕ Κερκύρας, Ο Δον Κιχώτης του Πικάσο]	
3. Έρασμος (Desiderius – Geert) [Πορτρέτο]	γ. Ισπανία
4. Νικολό Κοπέρνικος (Nicolaus Copernicus) [Ηλιοκεντρικό Σύστημα, Βιογραφία (αγγλικά)]	δ. Άμστερνταμ, Ολλανδία
5. Άμλετ , [I, II Κατάλογος των Σκηνών του έργου (αγγλικά)] Ρωμαίος και Ιουλιέτα, του Ουίλιαμ Σαίξπηρ (William Shakespeare) [Κατάλογος των Σκηνών του έργου (αγγλικά)]	ε. Ιταλία [Χάρτης με τα ιταλικά κράτη της εποχής]
6. Δευτέρα Παρουσία (Η Τελευταία Κρίση) [Διάφορα τμήματα της τοιχογραφίας]	στ. Πολωνία
7. Οι Λουζιτανοί, Λουΐς Καμόες (Luis Vaz de Camões)	ζ. Φλωρεντία, Ιταλία [Χάρτης με τα ιταλικά κράτη της εποχής]
8. Ανάκτορο Λούβρου [Ο επίσημος διαδικτυακός τόπος]	η. Πορτογαλία
9. Ο Ηγεμόνας, του Νικολό Μακιαβέλι (Niccolò Machiavelli) [Βιογραφία (αγγλικά) , II Principe: Περιεχόμενα και Κείμενο (αγγλικά)]	θ. Γερμανία
10. Άλμπρεχτ Ντύρερ (Albrecht Dürer) [Πορτρέτο],	ι. Αγγλία
11. Καπέλα Σιξτίνα [διάφορα τμήματα των τοιχογραφιών, η οροφή, άποψη του παρεκκλησίου]	
12. Μιχαήλ Άγγελος (Michelangelo Buonarotti) [πορτρέτο, βιογραφία (αγγλικά)]	Αναζητήστε το μέρος που ψάχνετε στην παρακάτω διεύθυνση: http://www.nationalgeographic.com/maps
13. Βασιλική Αγίου Πέτρου [άποψη I, άποψη II]	

4. **Ουμανισμός** [Humanismus < homo (= άνθρωπος, λατινικά)] ή **Ανθρωπισμός**: Η στροφή προς τη μελέτη και τη βαθύτερη γνώση της ελληνικής και ρωμαϊκής αρχαιότητας (οι πρώτες ιστορικές περίοδοι κατά τις οποίες επίκεντρο των τεχνών και της φιλοσοφίας ήταν ο άνθρωπος και όχι ο θεός).

5. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΠΙΔΟΣΕΩΝ

i. Απελευθέρωση από τους εκκλησιαστικούς περιορισμούς.

Ο άνθρωπος → Αρχή και κατάληξη της λειτουργίας του έργου. Η πρόοδος ξεκινάει από τον άνθρωπο και καταλήγει σ' αυτόν. Δεν υπάρχει τίποτα θαυμασιότερο από τον άνθρωπο για τους δημιουργούς αυτής της περιόδου.

- ii. Ζωγράφοι και γλύπτες υπενθυμίζουν ότι το ον άνθρωπος έχει σώμα και το παρουσιάζουν με όλες του τις λεπτομέρειες και με αισθησιακό αποτέλεσμα. Επιδεικνύουν το ανδρικό και γυναικείο γυμνό σώμα αποδίδοντάς τους ιδιαίτερη ομορφιά, σε αντίθεση με το μεσαίωνα, που θεωρούσε το γυμνό σώμα σύμβολο του πειρασμού και της αμαρτίας.

Γιατί ζωγράφοι όπως ο Λεονάρντο Νταβίντσι και ο Μιχαήλ Άγγελος ασχολούνται με τη μελέτη της ανατομίας του ανθρώπινου σώματος;
(βλ. άσκηση 3, στήλη 1)

- iii. Άνοιγμα προς τη φύση και ένταξη δρώντων και δρωμένων στο φυσικό τους περιβάλλον.
- iv. Δίνεται προσοχή στην **προοπτική**, δηλαδή στην τρίτη διάσταση που απουσίαζε από τη μεσαιωνική και ιδιαίτερα από τη βυζαντινή τέχνη.

Η (γραμμική) προοπτική στη ζωγραφική είναι ένα μαθηματικό σύστημα που έχει σκοπό τη δημιουργία της ψευδαίσθησης απόστασης (μιας τρίτης διάστασης, του βάθους) σε μια επίπεδη επιφάνεια δύο διαστάσεων (ύψος και πλάτος) όπως ο πίνακας ζωγραφικής, ώστε η εικόνα να φαίνεται περισσότερο φυσική και ρεαλιστική.

Βασικά σημεία της προοπτικής στη ζωγραφική είναι α) η γραμμή του ορίζοντα, β) το σημείο φυγής και γ) οι συγκλίνουσες (στο σημείο φυγής) γραμμές.

Κοιτάξτε στην παρακάτω σύνδεση ένα παράδειγμα προοπτικής εφαρμοσμένο στον πίνακα του Λεονάρντο Ντα Βίντσι «Ευαγγελισμός» και μια σπουδή (σχέδιο) για το έργο «Η Προσκύνηση των Μάγων» όπου ο καλλιτέχνης έχει χαράξει τις γραμμές που χρειαζόταν να χρησιμοποιήσει.

<http://www.mos.org/sln/Leonardo/ExploringLinearPerspective.html>

- v. Σύνδεση με την αρχαιότητα.

Μπορείτε να υποστηρίξετε την παραπάνω άποψη αναφέροντας συγκεκριμένα παραδείγματα από τα έργα τέχνης που παρουσιάζονται στις παραπάνω συνδέσεις;

- vi. Τα παραπάνω χαρακτηριστικά δεν υποδεικνύουν αντιθεϊκές ή αντιεκκλησιαστικές τάσεις. Ο αναγεννησιακός άνθρωπος παρέμενε πιστός.

Συσχετίστε την παραπάνω παρατήρηση με τα θέματα των περισσότερων έργων τέχνης που είδατε παραπάνω.

6. **Ομαδική εργασία:** Συλλέξτε πληροφορίες (από έντυπες ή διαδικτυακές πηγές) για τους εξής δημιουργούς της Αναγέννησης:

α) **Μιχαήλ Άγγελος Μπουοναρότι** (Michelangelo Buonarroti),

β) **Δομήνικος Θεοτοκόπουλος** (El Greco),

γ) **Λεονάρντο Ντα Βίντσι** (Leonardo Da Vinci),

δ) **Ουίλιαμ Σαίξπηρ** (William Shakespeare).

Τις πληροφορίες που θα συγκεντρώσετε (κείμενο και χαρακτηριστικές εικόνες) να τις οργανώσετε σε ένα ηλεκτρονικό έγγραφο (500 έως 600 λέξεων), το οποίο θα αποτελείται από τρεις ενότητες (Η Ζωή – Το Έργο – Πηγές) και θα πρέπει να

το δημιουργήσετε χρησιμοποιώντας το πρόγραμμα επεξεργασίας κειμένου Microsoft Word. Σκοπός της σύνταξης του εγγράφου θα είναι η παρουσίαση των πληροφοριών στις υπόλοιπες ομάδες συμμαθητών σας.

Στην 3^η ενότητα (Πηγές) που θα βρίσκεται στο τέλος του εγγράφου θα πρέπει να αναφέρετε τις πηγές από τις οποίες αντλήσατε τις πληροφορίες και θα την οργανώσετε σε δυο κατηγορίες: 1) Εκδόσεις και 2) Διαδίκτυο.